

บทที่ 2

ทบทวนวรรณกรรม

การศึกษาทบทวนการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ ได้มีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องทั้งในส่วนที่เป็นแนวคิดทฤษฎี และการศึกษาเชิงประจักษ์ทั้งในประเทศไทยและในต่างประเทศ โดยในส่วนของแนวคิดทฤษฎี ประกอบด้วย 1) ความสัมพันธ์ระหว่างการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ 2) แนวคิดเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ 3) แนวคิดเกี่ยวกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ 4) แนวคิดเกี่ยวกับการลงทุนในหลักทรัพย์จากต่างประเทศกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ และ 5) การศึกษาเชิงประจักษ์ ดังนี้

2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ

ในทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มหภาคแล้ว การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศนับอยู่ในภาคต่างประเทศ เมื่อประเทศมีระบบเศรษฐกิจเปิดมีการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศ ภาคต่างประเทศก็จะเข้ามามีบทบาทสำคัญในการกำหนดรายได้ประชาชาติ หรืออีกนัยหนึ่งก็คือ การเติบโตทางเศรษฐกิจนั่นเอง ยิ่งประเทศมีขนาดของการเปิดประเทศมากภาคต่างประเทศก็ยิ่งมีบทบาทมากขึ้น เนื่องจากการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศจะส่งผลกระทบต่อภาคเศรษฐกิจโดยรวม ซึ่งสามารถอธิบายผ่านแนวคิดองค์ประกอบอุปสงค์มวลรวมของ จอห์น เมย์นาร์ด เคนส์ (John Maynard Keynes) โดยในการศึกษานี้ได้นำเงินลงทุนเข้า-ออก รวมเข้าไปในภาคต่างประเทศ ดังนี้

$$Y = C + I + G + (X-M)$$

$$Y = \text{รายได้หรือผลผลิต}$$

$$C = \text{การบริโภคของครัวเรือน}$$

$$I = \text{การลงทุนของภาคเอกชน}$$

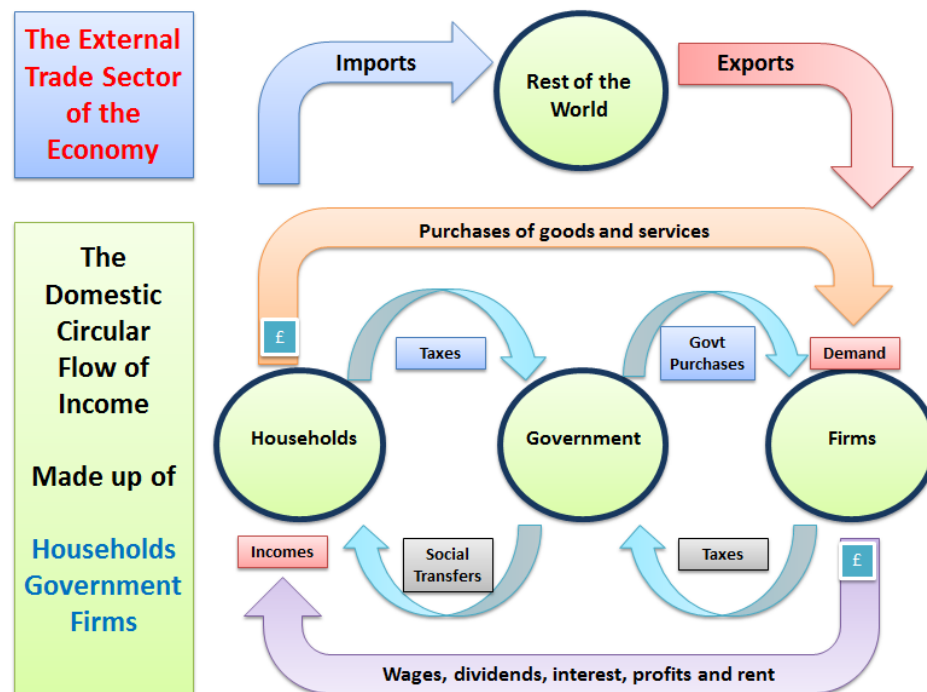
$$G = \text{การใช้จ่ายของรัฐบาล}$$

$$X = \text{มูลค่าการส่งออกและเงินลงทุนเข้า}$$

$$M = \text{มูลค่าการนำเข้าและเงินลงทุนออก}$$

ทั้งนี้การบริโภคของครัวเรือน (C) การลงทุนของภาคเอกชน (I) การใช้จ่ายของรัฐบาล (G) และการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศสุทธิ (X-M) จะกำหนดระดับรายได้ประชาชาติ โดยผ่านการทำงานของตัวทวีคูณ (multiplier) ยิ่งตัวทวีคูณค่ามากก็แสดงว่าการเปลี่ยนแปลงการใช้จ่ายในระบบ

เศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นจะมีผลเพิ่มรายได้ประชาชาติและการจ้างงานมากขึ้นเช่นกัน สำหรับภาคต่างประเทศทำหน้าที่เสมือนกระบอกสูบ ที่จะทำให้ระบบเศรษฐกิจมีขนาดใหญ่ขึ้นหรือเล็กลง ผ่านการไหลเข้าและออกของการค้าและเงินทุนจากการทำธุรกรรมระหว่างประเทศ ยกตัวอย่างเช่น เมื่อหน่วยผลิตมีการส่งออกสินค้าและบริการไปต่างประเทศ จะมีรายได้ไหลเข้ามาในระบบเศรษฐกิจโดยหน่วยผลิตจะมีรายได้เพิ่มขึ้นและนำไปขยายกำลังการผลิต มีการใช้ปัจจัยการผลิตและจ้างแรงงานเพิ่มขึ้น ภาคครัวเรือนที่เป็นเจ้าของปัจจัยการผลิตก็จะมีรายได้มากขึ้นเช่นกัน นำไปสู่การบริโภคในประเทศที่เพิ่มขึ้นด้วย ส่วนกรณีการนำเข้าสินค้าจากต่างประเทศ เช่น ครัวเรือนนำเข้าอาหารจากต่างประเทศ จะทำให้มีค่าใช้จ่ายในการซื้อสินค้าที่จ่ายออกไปยังต่างประเทศ นั่นคือ จะมีเงินส่วนหนึ่งในกระแสการหมุนเวียนของระบบเศรษฐกิจลดลง ครัวเรือนมีการบริโภคสินค้าและบริการจากหน่วยผลิตในประเทศลดลง ดังนั้นหน่วยผลิตจะผลิตน้อยลงลงขณะเดียวกันก็ใช้ปัจจัยการผลิตจากครัวเรือนลดลง ทำให้ครัวเรือนมีรายได้ลดลง นำไปสู่การหดตัวของระบบเศรษฐกิจนั่นเอง (อภิญญา วณเศรษฐ 2560)

ที่มา: <http://www.tutor2u.net/economics/reference/circular-flow-of-income-and-spending>

สืบค้นเมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2561

ภาพที่ 2.1 กระแสการหมุนเวียนของระบบเศรษฐกิจเปิด

ในส่วนของการลงทุนระหว่างประเทศที่เป็นส่วนหนึ่งของภาคต่างประเทศในสมการข้างต้นที่กล่าวมาแล้ว ประกอบด้วยการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศและการลงทุนในหลักทรัพย์ระหว่างประเทศ ซึ่งก็สามารถอธิบายได้ในทำนองเดียวกัน กล่าวคือ เมื่อมีการลงทุนระหว่างประเทศสุทธิเป็นบวก นั่นคือการมีเงินไหลเข้ามาลงทุนมากกว่าไหลออก ภาคต่างประเทศทำหน้าที่เสมือนกระบอกสูบที่จะทำให้ระบบเศรษฐกิจมีขนาดใหญ่ขึ้นจากการมีเงินทุนไหลเข้าสุทธิ ในทางตรงกันข้ามหากเงินไหลออกสุทธิก็จะทำให้ขนาดเศรษฐกิจเล็กลงนั่นเอง ดังนั้นภาคต่างประเทศจึงมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ โดยเฉพาะประเทศที่มีภาคต่างประเทศขนาดใหญ่

การทำงานของตัวทวีและตัวเร่งในระบบเศรษฐกิจ

ตัวทวี (multipliers) หมายถึง อัตราส่วนของการเปลี่ยนแปลงในรายได้ประชาชาติดูผลกระทบต่อการเปลี่ยนแปลงรายจ่ายอิสระ ยกตัวอย่างเช่น การบริโภค การลงทุนของภาคเอกชน และการใช้จ่ายของรัฐบาล เป็นต้น การทำงานของตัวทวีจะทำให้รายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้นมากกว่าค่าใช้จ่ายอิสระที่เกิดขึ้นในครั้งแรก เนื่องจากเงินมีการใช้จ่ายเปลี่ยนมือไปหลายรอบ เช่น ในกรณีที่มีการลงทุนใหม่เกิดขึ้น 10 ล้านบาท ทำให้รายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้นเป็น 50 ล้านบาท หรือเพิ่มขึ้น 5 เท่า ค่าของตัวทวีจะเท่ากับ 5 เท่านั้นเอง แนวคิดของตัวทวีนี้ได้ถูกเสนอโดย จอห์น เมย์นาร์ด เคนส์ เช่นกัน ซึ่งสามารถอธิบายผ่านสมการแบบง่าย ดังนี้

$$\text{ตัวทวี} = \frac{\text{ส่วนเปลี่ยนแปลงของรายได้ประชาชาติ}}{\text{ส่วนเปลี่ยนแปลงของรายจ่ายอิสระ}}$$

ยกตัวอย่าง กรณีการลงทุนภาคเอกชน

$$k = \frac{\Delta Y}{\Delta I}$$

$$\begin{aligned} k &= \text{ตัวทวี} \\ \Delta Y &= \text{ส่วนเปลี่ยนแปลงของรายได้ประชาชาติ} \\ \Delta I &= \text{ส่วนเปลี่ยนแปลงของการลงทุนภาคเอกชน} \end{aligned}$$

ดังนั้นจะเห็นได้ว่ายิ่งตัวทวีมีค่ามากก็แสดงว่าการเปลี่ยนแปลงการใช้จ่ายในระบบเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นจะมีผลเพิ่มรายได้ประชาชาติและการจ้างงานมากขึ้นนั่นเอง

ตัวเร่ง (accelerator) หมายถึง ค่าตัวเลขที่แสดงจำนวนเท่าของระดับค่าใช้จ่ายอิสระเมื่อรายได้ประชาชาติเปลี่ยนแปลงไป ยกตัวอย่างเช่น เมื่อเศรษฐกิจมีการขยายตัวหรือรายได้ประชาชาติเพิ่มสูงขึ้น ก็จะต้องทำให้เกิดการลงทุนใหม่ๆ เพิ่มขึ้น และการลงทุนที่เกิดขึ้นนี้จะมีขนาดใหญ่กว่าการขยายตัวทางเศรษฐกิจในตอนแรก อันเป็นผลมาจากการทำงานของตัวเร่ง โดยตัวเร่งสามารถแสดงผ่านสมการ ดังนี้

$$\text{ตัวเร่ง} = \frac{\text{ส่วนเปลี่ยนแปลงของรายจ่ายอิสระ}}{\text{ส่วนเปลี่ยนแปลงของรายได้ประชาชาติ}}$$

ยกตัวอย่าง กรณีการลงทุนภาคเอกชน

$$\begin{aligned} v &= \frac{\Delta I}{\Delta Y} \\ v &= \text{ตัวเร่ง} \\ \Delta Y &= \text{ส่วนเปลี่ยนแปลงของรายได้ประชาชาติ} \\ \Delta I &= \text{ส่วนเปลี่ยนแปลงของการลงทุนภาคเอกชน} \end{aligned}$$

โดยทั่วไปในระบบเศรษฐกิจจะเกิดการดำเนินงานร่วมกันของตัวทวีและตัวเร่ง กล่าวคือ สมมติให้ เกิดการลงทุนอัตโนมัติเพิ่มขึ้น เงินลงทุนดังกล่าวจะถูกนำไปใช้จ่ายไปในการซื้อปัจจัยการผลิต การซื้อ เครื่องจักร และอุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งการจ้างงานเพื่อนำมาใช้ในการกระบวนการผลิต เงินทุนดังกล่าวจะ ถูกเปลี่ยนมือใช้จ่ายไปหลายรอบ หรือที่เรียกว่าเป็นการทำงานของตัวทวี ซึ่งในที่สุดจะทำให้รายได้ ประชาชาติเพิ่มขึ้นมากกว่าเงินลงทุนครั้งแรก ส่วนการทำงานของตัวเร่งนั้นเกิดขึ้นเมื่อการเพิ่มของ รายได้ประชาชาติจะเร่งให้เกิดการลงทุน การขยายตัวของการลงทุนจะส่งผลต่อธุรกิจเกี่ยวเนื่องทั้ง ไปข้างหน้าและไปข้างหลัง (forward and backward business) และทำให้รายได้ประชาชาติ ขยายตัวได้มากกว่าเงินลงทุนผ่านการทำงานของตัวเร่ง ดังนี้

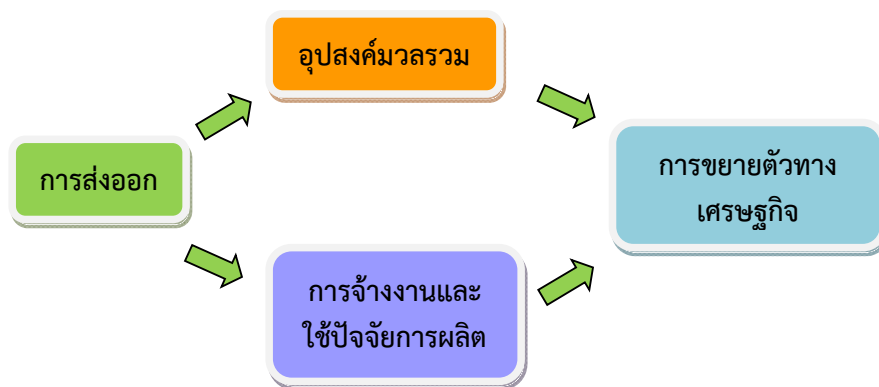
ที่มา: ดัดแปลงจาก <http://www.economicdiscussion.net/business-cycles/samuelsons-model/samuelsons-model-of-business-cycle-with-diagrams/10437>

ภาพที่ 2.2 การทำงานของตัวทวีและตัวเร่ง

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ

แนวคิดเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศมีการพัฒนามาอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่ศตวรรษที่ 16 เป็นต้นมา โดยนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิกได้ชี้ให้เห็นว่า การค้าระหว่างประเทศเกิดขึ้นได้จากการที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องได้รับประโยชน์ร่วมกัน โดยแนวคิดสำนักนี้ได้สะท้อนให้เห็นว่าการค้าระหว่างประเทศเกิดขึ้นจากการที่คู่กรณีต่างได้รับประโยชน์จากการค้า และนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของสวัสดิการสังคมโดยรวม เริ่มจาก อדם สมิท (Adam Smith 1776) นักเศรษฐศาสตร์ชาวอังกฤษ ถือเป็นผู้วางรากฐานทางการค้าระหว่างประเทศที่สำคัญ ได้ตีพิมพ์หนังสือ The Wealth of Nations ที่เป็นที่ยุติกันอย่างแพร่หลายในระยะต่อมา โดยให้ความเห็นเกี่ยวกับแนวคิดทางการค้าระหว่างประเทศว่า ควรส่งเสริมให้เกิดการแข่งขันเสรีที่ใช้กลไกตลาด และต่อต้านแนวคิดของพาดินนิยมดั้งเดิมที่เน้นการแทรกแซง ควบคุม หรือผูกขาดการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจโดยรัฐด้วยวิธีการต่างๆ ทั้งทางด้านการผลิต การบริโภค และการค้า เขาได้เสนอ ทฤษฎีความได้เปรียบเชิงสัมบูรณ์ (absolute advantage) สนับสนุนให้มีการค้าขายแลกเปลี่ยนกันระหว่างประเทศ โดยประเทศใดมีความชำนาญในการผลิตสินค้าใดก็ผลิตสินค้านั้น หรือเป็นการแบ่งงานกันทำระหว่างประเทศตามความถนัด และทรัพยากรการผลิตที่มีอยู่นั่นเอง แล้วนำสินค้าที่แต่ละประเทศผลิตได้มาแลกเปลี่ยนกัน หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งคือ แต่ละประเทศควรทำการผลิตสินค้าที่ตนได้เปรียบโดยสัมบูรณ์เพื่อการส่งออกแล้วนำเข้าสินค้าที่ตนเสียเปรียบโดยสัมบูรณ์ ซึ่งจะทำให้เกิดการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตจากความชำนาญเฉพาะด้าน นอกจากนี้การแบ่งงานกันทำช่วยประหยัดเวลาทำงานได้มาก และก่อให้เกิดความมั่งคั่งของประเทศในเวลาต่อมา นำไปสู่การเพิ่มขึ้นของสวัสดิการทางเศรษฐกิจของโลกโดยส่วนรวม รัฐบาลไม่ควรเข้ามาแทรกแซงใดๆ และเป็นเพียงผู้ดูแลให้การค้าระหว่างประเทศดำเนินไปได้โดยสะดวกเท่านั้น

สำหรับในทางทฤษฎีเศรษฐศาสตร์มหภาคนั้น การส่งออกสุทธิ (การส่งออก-การนำเข้า) ที่เป็นบวกจะเปรียบเสมือนกระบอกสูบที่สุบลมให้ลูกโป่งพองโตขึ้น หรือทำให้เศรษฐกิจขยายตัวนั่นเอง

ที่มา: รวบรวมโดยนักวิจัย

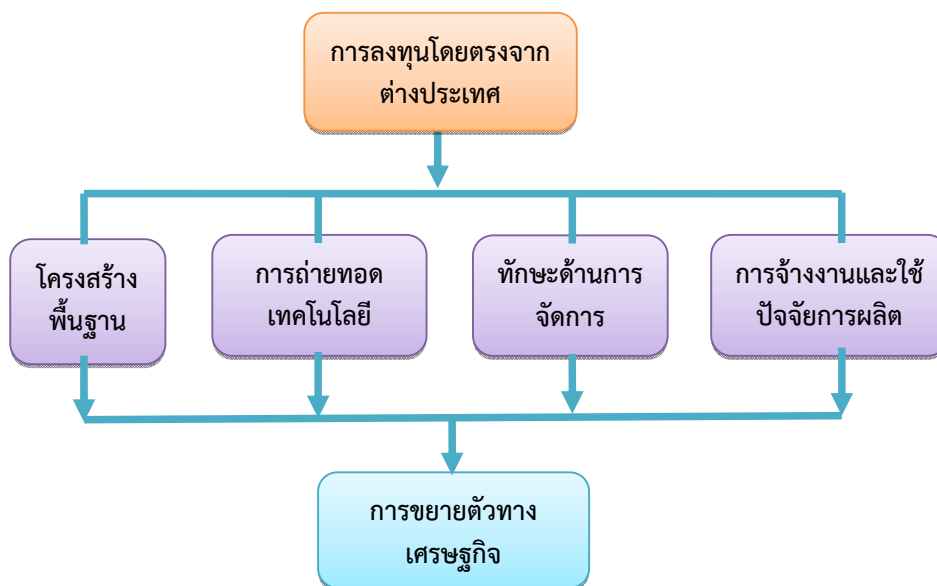
ภาพที่ 2.3 การส่งออกกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

เมื่อประเทศมีการส่งออกนั้นหมายความว่า ระบบเศรษฐกิจมีการผลิตสินค้าและบริการมากกว่าความต้องการบริโภคภายในประเทศในขณะนั้น การผลิตที่เพิ่มขึ้นแล้วส่งออกไปจำหน่ายทำให้ประเทศมีรายได้กลับเข้ามาในประเทศ ทำให้อุปสงค์มวลรวม (Aggregate Demand: AD) มีการขยายตัว ในขณะเดียวกันการขยายกำลังการผลิตดังกล่าวก่อให้เกิดการใช้ปัจจัยการผลิตมากขึ้น ธุรกิจเกี่ยวเนื่องมีการขยายตัวตาม และส่งผลดีต่อการจ้างงานอีกทางหนึ่ง ด้วยปัจจัยเหล่านี้จึงทำให้การส่งออกเป็นกลไกหนึ่งในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจให้ขยายตัว

ดังนั้นจากความเชื่อที่ว่าการค้าระหว่างประเทศจะส่งเสริมให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจและเกิดการสะสมความมั่งคั่งให้กับประเทศ ในที่สุดนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของสวัสดิการทางเศรษฐกิจของโลกโดยส่วนรวมนั้น ทำให้ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 เป็นต้นมาประเทศต่างๆ โดยเฉพาะประเทศพัฒนาแล้วได้ร่วมกันผลักดันให้มีการเปิดเสรีทางการค้าอย่างกว้างขวาง จะเห็นจากความร่วมมือในการจัดตั้งองค์การระหว่างประเทศที่เข้ามาดูแลเกี่ยวกับกติกาการค้าของโลก โดยมีความพยายามในการลดอุปสรรคทางการค้าลง เช่น ความตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement on Tariffs and Trade: GATT) และ องค์การการค้าโลก (World Trade Organization: WTO) เป็นต้น นอกจากนี้ในระยะหลังยังมีการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจทั้งแบบทวิภาคีและพหุภาคีในภูมิภาคต่างๆ ของโลกมากขึ้น แนวคิดดังกล่าวได้ถูกนำมาใช้กับประเทศกำลังพัฒนาในระยะต่อมา โดยในระยะ 2-3 ทศวรรษที่ผ่านมาประเทศกำลังพัฒนาทั้งหลายรวมทั้งประเทศไทย ได้หันมาใช้นโยบายส่งเสริมการส่งออกเพื่อขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจ เนื่องจากการเปิดตลาดใหม่ในต่างประเทศจะทำให้การผลิตภายในประเทศสามารถขยายตัวได้มากขึ้น สามารถผลิตได้เกินกว่าความต้องการภายในประเทศที่มีจำกัด จึงเกิดการขยายตัวของการลงทุน การบริโภค และการจ้างงาน นำไปสู่การเติบโตทางเศรษฐกิจ

2.3 แนวคิดเกี่ยวกับการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเป็นเงินทุนที่เคลื่อนย้ายมาจากต่างประเทศ มักจะเกิดจากการที่บริษัทข้ามชาติตัดสินใจเข้าไปลงทุนในประเทศอื่น เพื่อหวังผลตอบแทนจากการลงทุนที่คาดว่าจะสูงกว่าการลงทุนในประเทศ รวมทั้งเป็นการกระจายความเสี่ยงจากการลงทุน สำหรับประเทศผู้รับการลงทุนจะได้รับประโยชน์จากเงินลงทุนใหม่จากนอกประเทศ หรือเป็นปัจจัยภายนอกที่เข้ามาสร้างผลผลิตให้กับระบบเศรษฐกิจเกินกว่าเงินทุนภายในประเทศที่มีอยู่ขณะนั้น ในทางทฤษฎีมีความเชื่อว่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศจะก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจผ่านการสร้างระบบโครงสร้างพื้นฐาน อาทิ อาคาร โรงงาน เครื่องจักรอุปกรณ์ต่างๆ รวมทั้งนำมาซึ่งการถ่ายทอดเทคโนโลยีและทักษะด้านการจัดการให้กับแรงงานท้องถิ่นอีกด้วย นอกจากนี้การลงทุนของบริษัทข้ามชาติก่อให้เกิดการจ้างงานและมีการใช้ปัจจัยการผลิตในประเทศเป็นส่วนใหญ่ ทำให้ประชาชนมีรายได้มากขึ้น มีการใช้จ่ายสูงขึ้น และธุรกิจเกี่ยวเนื่องที่ผลิตปัจจัยการผลิตขยายตัว ซึ่งปัจจัยเหล่านี้ส่งผลบวกต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

ที่มา: รวบรวมโดยนักวิจัย

ภาพที่ 2.4 การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

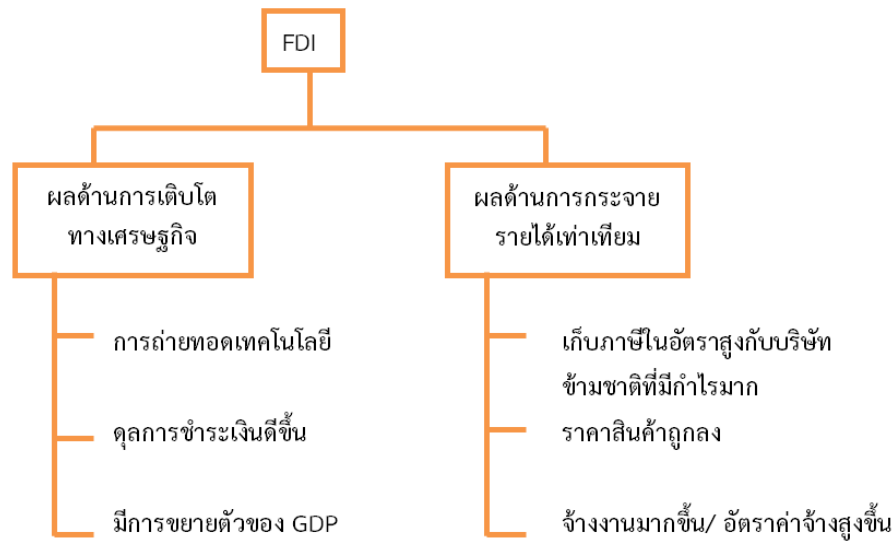
การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศนั้น นอกจากจะพิจารณาในลักษณะเป็นปัจจัยภายนอกที่ก่อให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจแล้ว การเติบโตทางเศรษฐกิจยังสามารถเกิดจากปัจจัยภายในประเทศที่ได้รับจากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศอีกด้วย กล่าวคือเมื่อระบบเศรษฐกิจมีการสะสมองค์ความรู้จากการถ่ายทอดเทคโนโลยี แรงงานได้รับการฝึกอบรมและมีทักษะมากขึ้น ก็จะส่งผลดีต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจเช่นกัน ซึ่งเราสามารถอธิบายผ่านทฤษฎีการเติบโตทางเศรษฐกิจจากภายใน (Endogenous growth theory) คือ การสะสมองค์ความรู้จากการถ่ายทอดเทคโนโลยี และแรงงานได้รับการฝึกอบรมให้มีทักษะมากขึ้น จะส่งผลบวกแพร่กระจายไปยังกิจการอื่นที่ดำเนินการในลักษณะเดียวกัน หรือที่เรียกว่าเกิด spillover effect นั้นเอง ซึ่งเป็นผลดีกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจในระยะยาว

โดยทั่วไปการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมีความสำคัญต่อประเทศผู้รับทุน โดยเฉพาะประเทศกำลังพัฒนาที่มีระดับการออมภายในประเทศต่ำไม่เพียงพอต่อความต้องการลงทุนในประเทศ ดังนั้นจึงต้องอาศัยเงินทุนจากต่างประเทศผ่านการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ ทั้งนี้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศไม่ได้มาในรูปของเม็ดเงินการลงทุนเท่านั้น แต่ยังรวมถึงวิทยาการสมัยใหม่ ความรู้ทางเทคโนโลยีและการจัดการ ซึ่งจะช่วยเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ การจ้างงาน และกระตุ้นการเติบโตของเศรษฐกิจของประเทศอีกทางหนึ่ง นอกจากนี้การลงทุนโดยตรงจาก

ต่างประเทศจะส่งผลต่อการขยายตัวในวงกว้างกระจายไปในกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่มีความเชื่อมโยงกัน (spillovers) ทั้งการเชื่อมโยงไปข้างหลัง (backward linkage) และการเชื่อมโยงไปข้างหน้า (forward linkage) กล่าวคือ การเชื่อมโยงไปข้างหลังจะทำให้กิจการที่ผลิตวัตถุดิบได้รับประโยชน์ในการขยายตัวตามไปด้วย ส่วนการเชื่อมโยงไปข้างหน้านั้น ธุรกิจที่ใช้สินค้าที่เราผลิตหรือเครือข่ายธุรกิจด้านการตลาดที่เป็นช่องทางในการจำหน่ายก็จะได้รับประโยชน์ในลักษณะเดียวกัน

เพื่อให้เข้าใจถึงมุมมองและความเชื่อมโยงของปัจจัยต่างๆ ที่เกิดจากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศและส่งผ่านผลกระทบที่เกิดขึ้นไปยังประเทศผู้รับทุนนั้น มีแนวคิดที่แตกต่างกัน 2 แนวหลักๆ แนวคิดแรกมองภาพของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศและผลกระทบที่เกิดขึ้นในด้านบวกหรือที่เรียกว่า The Benign Model of FDI ส่วนอีกแนวคิดหนึ่งไม่เห็นด้วยและโต้แย้งกับแนวคิดแรก กล่าวคือค่อนข้างจะมองถึงผลกระทบด้านลบของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ หรือที่เรียกว่า The Malign Model of FDI (อภิญา วนเศรษฐ 2555)

The Benign Model of FDI มีแนวคิดว่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศก่อให้เกิดประโยชน์ในด้านต่างๆ กับประเทศผู้รับทุน ทั้งด้านการเติบโตทางเศรษฐกิจและเกิดการกระจายรายได้เท่าเทียมกันมากขึ้น โดยการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ โดยเฉพาะในประเทศกำลังพัฒนาที่ขาดแคลนเงินออมและเงินลงทุนจากการที่ประเทศมีรายได้น้อยและอัตราการออมต่ำ จึงมีความจำเป็นต้องพึ่งพาเงินลงทุนจากต่างประเทศ แนวคิดนี้เชื่อว่าบริษัทข้ามชาติที่เข้ามาลงทุนมักนำมาซึ่งวิทยาการใหม่ๆ ที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ ไม่ว่าจะเป็นการบริหารจัดการที่ดี การตลาด และเทคโนโลยีใหม่ๆ ส่งผลให้เกิดการปรับปรุงและพัฒนาประสิทธิภาพการผลิตของบริษัทในประเทศผู้รับทุนหรือประเทศเจ้าบ้าน ซึ่งผลดังกล่าวแพร่กระจายไปยังบริษัทผู้ผลิตในท้องถิ่นรายอื่นด้วย หรือที่เรียกว่า Technology spillover (Cave 1996, Borensztein et al. 1998) ผ่านการแข่งขัน การลอกเลียนแบบ และความรู้ที่เกิดจากคนงานของบริษัทข้ามชาติที่ได้รับการฝึกฝนย้ายมาทำงานกับบริษัทท้องถิ่น เป็นต้น ส่งผลต่อประสิทธิภาพการผลิตโดยรวมของประเทศดีขึ้น นอกจากนี้การผลิตที่ขยายตัวนำไปสู่การขยายตัวของรายได้ประชาชาติและการจ้างงานที่เพิ่มขึ้น ประชาชนมีรายได้มากขึ้น มีมาตรฐานการครองชีพที่ดีขึ้น จึงกล่าวได้ว่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศส่งผลดีต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ ส่วนผลด้านการกระจายรายได้นั้นทำให้เกิดการกระจายรายได้ที่เท่าเทียมกันมากขึ้นจากการเก็บภาษีในอัตราสูงกับบริษัทข้ามชาติที่มีกำไรมาก ราคาสินค้าที่ถูกลงจากการแข่งขันที่มากขึ้น และอัตราค่าจ้างสูงขึ้นจากการขยายตัวทางเศรษฐกิจและมีการจ้างงานมากขึ้นส่งผลต่อประชาชนผู้มีรายได้น้อย

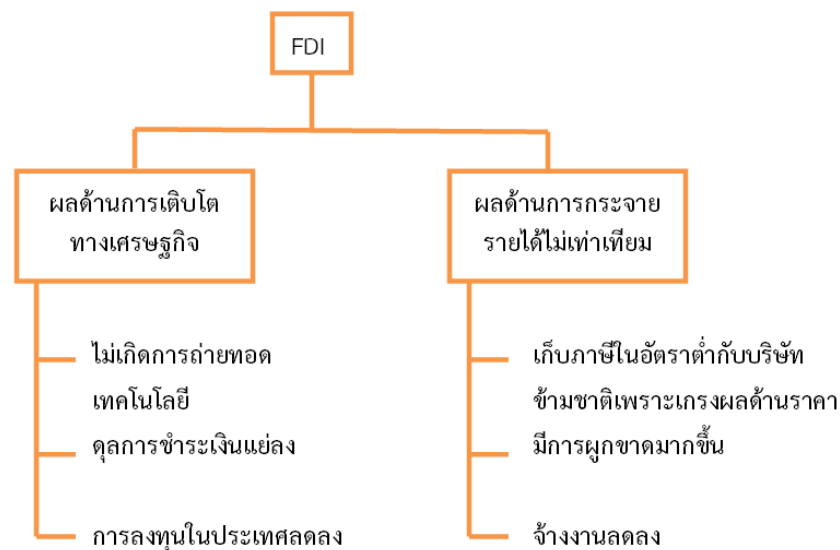

ที่มา: รวบรวมโดย อภิญา วนเศรษฐ (2555)

ภาพที่ 2.5 The Benign Model of FDI

สำหรับรัฐบาลของประเทศที่มีความเชื่อสอดคล้องกับแนวคิดนี้ ก็จะให้ความสำคัญกับการดึงดูดเม็ดเงินจากต่างประเทศผ่านการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ (Foreign Direct Investment: FDI) ซึ่งดำเนินการโดยบริษัทข้ามชาติที่เข้ามาลงทุนในการผลิตสินค้าและบริการ เพื่อหวังให้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ เป็นกลไกในการขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศผู้รับการลงทุน

The Malign Model of FDI เป็นแนวคิดที่โต้แย้งกับแนวคิดแรกอย่างสิ้นเชิง โดยแนวคิดนี้เชื่อว่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศค่อนข้างจะก่อให้เกิดผลด้านลบมากกว่า ทั้งผลด้านการเติบโตทางเศรษฐกิจและด้านการกระจายรายได้ที่ไม่เท่าเทียมกัน กล่าวคือการเข้ามาลงทุนของบริษัทข้ามชาตินั้นจะนำมาซึ่งการผูกขาดในระยะยาว เนื่องจากความสามารถในการแข่งขันที่สูงกว่าทำให้บริษัทท้องถิ่นไม่สามารถแข่งขันได้ในที่สุดต้องออกจากอุตสาหกรรมไป ส่งผลให้จำนวนผู้ผลิตในตลาดและการลงทุนในประเทศโดยรวมลดลง ปริมาณสินค้าในท้องตลาดมีแนวโน้มลดลง ราคาสินค้าปรับตัวสูงขึ้น การถ่ายทอดเทคโนโลยีอาจไม่เกิดขึ้นจริงหรือเกิดขึ้นน้อย จากการมีเรื่องของลิขสิทธิ์และสิทธิบัตรต่างๆ เข้ามาเกี่ยวข้องทำให้เกิด Technology spillover ไปยังบริษัทท้องถิ่น (Borensztein et al. 1998) นอกจากนี้ในบางกรณีมีการนำเข้าวัตถุดิบจากต่างประเทศส่งผลต่อดุลการชำระเงินที่แย่ลง

ที่มา: รวบรวมโดย อภิญา วนเศรษฐ (2555)

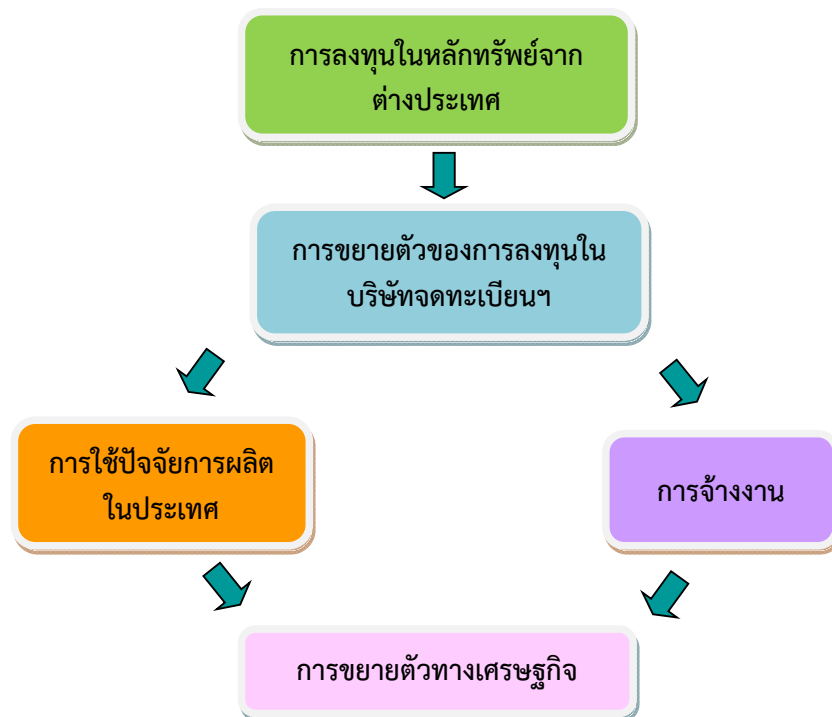
ภาพที่ 2.6 The Malign Model of FDI

รัฐบาลของประเทศที่มีความเชื่อสอดคล้องกับแนวคิดนี้ ก็จะใช้นโยบายการค้าแบบคุ้มครองธุรกิจภายในประเทศ โดยจะมีการพิจารณาอย่างรอบครอบเพราะไม่ต้องการให้เกิดผลด้านลบจากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศ อย่างไรก็ตามทั้งสองแนวคิดข้างต้นค่อนข้างจะเป็นกรณีสุดขั้วของทั้งด้านบวกและด้านลบ สำหรับในโลกของความเป็นจริงแล้วเหตุการณ์ที่จะเกิดกรณีสุดขั้ว

มักมีไม่มากนัก โดยส่วนใหญ่น่าจะอยู่ระหว่างกลางกล่าว คือ ไม่ดีหรือเลวร้ายทั้งหมดอย่างสิ้นเชิง ซึ่งจะกล่าวถึงผลกระทบของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเชิงประจักษ์

2.4 แนวคิดเกี่ยวกับการลงทุนในหลักทรัพย์จากต่างประเทศกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ

นอกจากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศแล้ว เงินทุนจากต่างประเทศที่เข้ามาลงทุนยังมีอีกลักษณะหนึ่ง คือ การลงทุนในหลักทรัพย์จากต่างประเทศ ซึ่งมีบทบาทต่อการลงทุนระหว่างประเทศมากขึ้นเป็นลำดับ

ที่มา: รวบรวมโดยนักวิจัย

ภาพที่ 2.7 การลงทุนในหลักทรัพย์จากต่างประเทศกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

การลงทุนในหลักทรัพย์จากต่างประเทศเป็นเงินลงทุนที่มาจากภายนอกประเทศ และมีบทบาทสำคัญในการเพิ่มสภาพคล่องและประสิทธิภาพให้กับตลาดทุนในประเทศ (Evans 2002) ตลาดทุนจะมีความลึกและกว้างมากขึ้น (deeper and broader) มีผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่หลากหลาย รวมทั้งผู้ออมและผู้ลงทุนมีช่องทางที่จะเข้ามาลงทุนหรือกู้ยืมได้อย่างกว้างขวาง ดังนั้นตลาดทุนในประเทศจะสามารถทำหน้าที่จัดสรรเม็ดเงินเข้าสู่ภาคเศรษฐกิจจริงได้มากขึ้นเช่นกัน ในขณะเดียวกัน

การลงทุนในหลักทรัพย์จากต่างประเทศก็มักจะมาพร้อมกับเทคโนโลยีและระบบการจัดการที่ทันสมัย มีมาตรฐานในระดับสากล มีความโปร่งใส เปิดเผยข้อมูลและสามารถตรวจสอบได้ ซึ่งจะถ่ายทอดสู่สถาบันการเงินและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ความพร้อมของทรัพยากรมนุษย์ในประเทศและเทคโนโลยีจะถูกถ่ายทอดไปตามสถาบันการเงินที่เกี่ยวข้องเชื่อมโยงกันในการดำเนินธุรกิจและผลิตภัณฑ์ทางการเงิน ทำให้ผู้ประกอบการในประเทศมีการปรับตัวและนำไปสู่การเพิ่มประสิทธิภาพในตลาดทุนในที่สุด นอกจากนี้นวัตกรรมทางการเงินใหม่ จะถูกนำมาเสนอขายในตลาดมากขึ้นเมื่อประชาชนได้รับความรู้และข้อมูลข่าวสารที่สมบูรณ์รวดเร็ว

การที่ตลาดทุนมีความเข้มแข็งดังกล่าว จะช่วยให้การจัดสรรเงินทุนทำได้อย่างมีประสิทธิภาพ เม็ดเงินสามารถกระจายไปยังภาคการผลิตสินค้าและบริการ รวมทั้งเงินลงทุนในหลักทรัพย์จากต่างประเทศส่วนหนึ่งจะกระตุ้นให้เกิดการขยายตัวของการลงทุนของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ สร้างผลผลิต มีการใช้ปัจจัยการผลิตและการจ้างงานมากขึ้น เพิ่มความสามารถในการแข่งขันทั้งภาคการผลิตและภาคการเงิน นอกจากนี้ยังเป็นแรงดึงดูดให้เกิดการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศอีกทางหนึ่ง (Evans 2002) และในที่สุดนำไปสู่การขยายตัวทางเศรษฐกิจ

2.5 การศึกษาเชิงประจักษ์

การศึกษาเชิงประจักษ์เกี่ยวกับการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศในระยะที่ผ่านมา มีความหลากหลายและได้รับความสนใจอย่างกว้างขวาง จากการที่การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศมีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว และมีบทบาทสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของแต่ละประเทศ อย่างไรก็ตามโดยทั่วไปมักมีการศึกษาการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศในลักษณะที่แยกศึกษาที่ละตัวแปร เพื่อศึกษาผลกระทบที่เกิดขึ้นกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ ดังนี้

การค้าระหว่างประเทศกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ

ในระยะที่ผ่านมาการค้าระหว่างประเทศของโลกมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แม้จะชะลอตัวลงบ้างในช่วงที่เกิดวิกฤตเศรษฐกิจ ทั้งนี้เป็นผลมาจากการที่ประเทศต่าง ๆ หันมาให้ความสนใจการค้าระหว่างประเทศมากขึ้นในช่วง 2 ทศวรรษที่ผ่านมา รวมทั้งมีการจัดตั้งองค์การการค้าโลกที่ส่งเสริมให้เกิดการค้าเสรี ลดปัญหาและอุปสรรคทางการค้าลง นอกจากนี้ประเทศต่าง ๆ ยังมีการจัดทำความร่วมมือทางการค้าทั้งการเจรจาความตกลงแบบทวิภาคีและการเจรจาแบบพหุภาคีเพิ่มขึ้น ส่งผลให้มูลค่าการค้าระหว่างประเทศสูงขึ้นดังกล่าวข้างต้น ทำให้การศึกษาเชิงประจักษ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการค้าระหว่างประเทศกับการเติบโตทางเศรษฐกิจได้รับความสนใจอย่างแพร่หลาย จากหลักฐานเชิงประจักษ์ส่วนใหญ่ในระยะที่ผ่านมาพบว่า ประเทศที่ใช้การเปิดประเทศและการค้าระหว่างประเทศเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนา มักจะมีอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงกว่าโดยเปรียบเทียบกับประเทศที่อาศัยการเติบโตจากอุปสงค์ภายในประเทศเป็นหลัก เนื่องจากประเทศสามารถส่งสินค้าออกไปจำหน่ายในต่างประเทศที่หลากหลาย การกระจายตลาดสินค้าจะลดการพึ่งพิงตลาดใดตลาดหนึ่ง ซึ่งจะช่วยในการกระจายความเสี่ยงได้อีกทางหนึ่ง

การศึกษามหาวิทยาลัยการค้าระหว่างประเทศกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจ เริ่มมาตั้งแต่สมัยนักเศรษฐศาสตร์สำนักคลาสสิก อาทิ อัดัม สมิท (Adam Smith) และเดวิด ริคาร์โด (David Ricardo) ที่ต่างก็ยืนยันถึงผลบวกของการค้าระหว่างประเทศต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ รวมทั้งงานศึกษาของ Cadoret et al. (2014) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการค้าระหว่างประเทศกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ ของประเทศต่างๆทั่วโลกจำนวน 130 ประเทศ ในช่วงเวลาต่าง ๆ กัน ได้แก่ ค.ศ. 1975 1980 1985 1990 1995 2000 2005 and 2010 ผลการศึกษาพบว่าการค้าระหว่างประเทศส่งผลดีในระยะยาวกับการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศในกลุ่มยุโรป อเมริกา เอเชีย และโอเชียเนีย ยกเว้นประเทศในแอฟริกาที่ไม่ได้รับผลบวกจากการค้าระหว่างประเทศอย่างมีนัยสำคัญ

นอกจากนี้อีกตัวอย่างหนึ่งที่เห็นได้ชัดเจนในเรื่องดังกล่าว คือ กรณีของประเทศจีนที่ภายหลังจากเปิดประเทศมีการค้าและการลงทุนระหว่างประเทศแล้ว ในช่วง 2-3 ทศวรรษที่ผ่านมาจีนมีการพัฒนากระบวนการผลิตและเทคโนโลยีใหม่ๆที่ทันสมัย ส่งผลให้ระบบเศรษฐกิจของจีนมีการขยายตัวอย่างรวดเร็วแบบก้าวกระโดด เมื่อเทียบกับช่วงก่อนการเปิดประเทศ จากงานศึกษาของ Sun and Heshmati (2010) ที่ศึกษาเกี่ยวกับการค้าระหว่างประเทศและผลกระทบต่อขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศจีน โดยใช้ข้อมูลภาคตัดขวางแบบอนุกรมเวลา (panel data) จำนวน 31 จังหวัด ในช่วง ค.ศ. 2002-2007 ผลการศึกษาพบว่าจีนมีส่วนร่วมในการค้าโลกที่เพิ่มขึ้น ได้ช่วยให้ประเทศจีนสามารถเก็บเกี่ยวความมั่นคงและผลประโยชน์จากการค้า ที่ช่วยกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศอย่างรวดเร็ว ทั้งด้านการค้าระหว่างประเทศ ปริมาณ และโครงสร้างการค้าที่ให้

ความสำคัญกับการส่งออกสินค้าด้วยเทคโนโลยีสูงจะส่งผลดีต่อประเทศ ผ่านการปรับปรุงประสิทธิภาพการผลิตโดยเฉพาะในภาคอุตสาหกรรม สำหรับผลผลิตในระดับภูมิภาคนั้น พบว่าจังหวัดในภาคตะวันออกของจีนมีการพัฒนาอย่างรวดเร็วที่สุดในขณะที่จังหวัดทางภาคกลางและภาคตะวันตกมีความล่าช้าในแง่ของการเติบโตทางเศรษฐกิจและการมีส่วนร่วมในการค้าระหว่างประเทศ และนำไปสู่ความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจตามมา สอดคล้องกับงานศึกษาของ Shan and Sun (1998) ได้ทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับการส่งออกขับเคลื่อนการขยายตัวทางเศรษฐกิจ กรณีประเทศจีน โดยใช้ข้อมูลในช่วง ค.ศ. 1987-1996 ระบุว่าทั้งการส่งออกและการเติบโตทางเศรษฐกิจต่างส่งผลบวกต่อกันและกันอย่างมีนัยสำคัญ

โดยทั่วไปมีการยอมรับอย่างกว้างขวางว่า การค้าระหว่างประเทศมีความสัมพันธ์เชิงบวกหรือส่งผลด้านบวกต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ เช่น งานศึกษาของ Josheski and Lazarov 2012 ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการค้าระหว่างประเทศกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ ของประเทศต่างๆกว่า 200 ประเทศ ผ่านการพิจารณาความสัมพันธ์ของขนาดการเปิดทางการค้า (degree of openness) กับการเติบโตทางเศรษฐกิจ พบว่าการค้าระหว่างประเทศส่งผลด้านบวกต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ เนื่องจากการผลิตสินค้าและบริการมากกว่าความต้องการภายในประเทศ ก่อให้เกิดการจ้างงานใหม่ๆ และทำให้ประชาชนมีรายได้มากขึ้น สอดคล้องกับงานศึกษาของ Higgins and Prowse 2010 ที่ระบุว่า การเปิดประเทศสู่การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ และการรวมกลุ่มทางการค้า จะเป็นผลบวกต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ และในขณะเดียวกันก็ต้องยอมรับผลกระทบด้านลบที่มาพร้อมกับประโยชน์ที่เกิดขึ้น นั่นคือความผันผวนทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการพึ่งพิงปัจจัยภายนอกประเทศ ไม่ว่าจะเป็นดุลการชำระเงิน ระดับราคาในประเทศ และอัตราแลกเปลี่ยน รวมทั้งผลกระทบจากความผันผวนของการลงทุนและการเก็งกำไรในตลาดโลกที่จะเข้ามากระทบต่อตัวแปรทางเศรษฐกิจภายในประเทศ และยังมีขนาดการเปิดประเทศมากเท่าใดความผันผวนจากปัจจัยภายนอกจะมากขึ้นเป็นเงาตามตัว อย่างไรก็ตามมีงานศึกษาจำนวนไม่มากนักที่ระบุว่า การค้าระหว่างประเทศกับการเติบโตทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์เป็นลบหรือไม่มีความสัมพันธ์กันดังกล่าว

การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ

ในช่วงที่ผ่านมาจนกระทั่งปัจจุบันนักเศรษฐศาสตร์ได้ให้ความสนใจกับคำถามที่ว่า การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศกับการเติบโตทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์เชื่อมโยงกันหรือไม่ และความสัมพันธ์ดังกล่าวมีลักษณะอย่างไร ให้ผลดี-ผลเสียกับประเทศผู้รับการลงทุนอย่างไร ซึ่งก็มีทั้งมุมมองที่เป็นบวกและลบ โดยมีงานศึกษาจำนวนมากที่พยายามจะค้นหาคำตอบดังกล่าว เป็นการศึกษาผลกระทบของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศต่อประเทศเจ้าบ้านทั้งในประเทศที่พัฒนาแล้วและประเทศกำลังพัฒนา อาทิ ยุโรป ญี่ปุ่น และประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศทั้งใน

แอฟริกาและเอเชีย ผลการศึกษาระบุว่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมีส่วนช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการผลิตของระบบเศรษฐกิจ และเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยขับเคลื่อนให้ขนาดการผลิตโดยรวมในประเทศเจ้าบ้านใหญ่ขึ้น มีการใช้ปัจจัยการผลิตและการจ้างแรงงานเพิ่มขึ้น ช่วยยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชน โดยสร้างโอกาสในการมีงานทำและสร้างงานใหม่ ประชาชนมีทางเลือกในการจับจ่ายใช้สอยมากขึ้น ในที่สุดนำไปสู่การเพิ่มขึ้นของการบริโภคและการลงทุน ก่อให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะต่อมา นอกจากนี้งานศึกษาของ Ghatak et al. 2007 เป็นการสำรวจการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศทั่วโลก โดยใช้ข้อมูลของประเทศต่างๆจำนวน 140 ประเทศทั่วโลกในช่วง ค.ศ. 1991-2001 พบว่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศส่งผลด้านบวกต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศเจ้าบ้านมากบ้างน้อยบ้างต่างกันออกไป ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับปัจจัยพื้นฐานของแต่ละประเทศเป็นสำคัญ สอดคล้องกับงานศึกษาของ Ibrahim and Muthusamy (2014) ที่ศึกษาบทบาทของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศอินเดีย โดยใช้ข้อมูลในช่วง ค.ศ. 2003-2012 พบว่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศอินเดีย ทั้งนี้การลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศเป็นเงินทุนระยะยาวที่สนับสนุนการขยายตัวของกิจกรรมการผลิตในประเทศ รวมทั้งอุตสาหกรรมในประเทศได้รับวิทยาการใหม่ๆในกระบวนการผลิต ส่งผลดีต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ

อย่างไรก็ตามกลับไม่สอดคล้องกับงานของ Herzer (2012) ที่ศึกษาผลของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่มีต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศกำลังพัฒนาจำนวน 44 ประเทศ ในช่วงระหว่าง ค.ศ. 1970-2005 ผลการศึกษาพบว่าประเทศกำลังพัฒนาโดยทั่วไปได้รับผลกระทบด้านลบจากการลงทุนดังกล่าว นอกจากนี้ความแตกต่างของรายได้ต่อหัวประชากร ทุนมนุษย์ การเปิดเสรี และการพัฒนาตลาดการเงินของแต่ละประเทศ ไม่สามารถอธิบายความแตกต่างของผลของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจได้ ผลของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กับความเป็นอิสระจากการแทรกแซงของรัฐบาล และการไม่ใช้กฎระเบียบทางธุรกิจ ส่วนงานศึกษาของ Ahmad et al. (2016) ที่ศึกษาผลของการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศที่มีต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของอาเซียน 5 ประเทศ ประกอบด้วยประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย โดยใช้ข้อมูลในช่วง ค.ศ. 2001-2013 ผลการศึกษพบว่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศส่งผลบวกต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศอินโดนีเซีย สิงคโปร์ และมาเลเซีย ยกเว้นประเทศไทยและฟิลิปปินส์ที่ไม่ได้รับผลบวกจากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศอย่างมีนัยสำคัญในช่วงเวลาที่ศึกษา

โดยสรุปผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจนั้น โดยทั่วไปแล้วพบว่าการลงทุนโดยตรงจากต่างประเทศส่วนใหญ่มีผลด้านบวกต่อการ

เติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศเจ้าบ้านมากบ้างน้อยบ้างแตกต่างกันไป และพบผลกระทบด้านลบในประเทศกำลังพัฒนาบ้าง สำหรับผลกระทบในเรื่องของการถ่ายทอดเทคโนโลยีและการจ้างงานนั้นมีความหลากหลายไม่มีสูตรสำเร็จตายตัวสำหรับประเทศผู้รับการลงทุน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับเทคโนโลยีที่ใช้ ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร ความจริงใจในการเปิดเผยข้อมูลต่างๆของบริษัทแม่ นอกจากนี้ขึ้นอยู่กับความพร้อมและความสามารถของบริษัทท้องถิ่นในการที่จะรับการถ่ายทอดวิทยาการต่างๆได้มากน้อยเพียงใด เช่น การมีทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพดีก็สามารถฝึกฝนเรียนรู้วิทยาการและความรู้ต่างๆได้ดี ในระยะเวลาอันสั้น การมีโครงสร้างพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ดี มีตลาดการเงินที่ก้าวหน้า หรือการมีนโยบายของภาครัฐที่ส่งเสริมต่อการดำเนินธุรกิจและเอื้อต่อการถ่ายทอดเทคโนโลยีเพียงใด เป็นต้น (Lipsey et al., 2002)

การลงทุนในหลักทรัพย์จากต่างประเทศกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ

สำหรับงานศึกษาเชิงประจักษ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างเงินลงทุนในหลักทรัพย์จากต่างประเทศกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ ก็ได้รับความสนใจมากขึ้นในระยะหลัง เนื่องจากการเปิดเสรีทางการเงินของนานาประเทศในช่วง 2-3 ทศวรรษที่ผ่านมา ทำให้การเคลื่อนย้ายเงินทุนระหว่างประเทศมีความสะดวกยิ่งขึ้น การเพิ่มช่องทางการลงทุนในหลักทรัพย์ต่างประเทศจึงมีการขยายตัวมากขึ้น อย่างไรก็ตาม มักมีคำถามบ่อยครั้งว่าเงินลงทุนในหลักทรัพย์จากต่างประเทศจะส่งผลบวกต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจหรือไม่ เพราะเป็นที่ทราบกันดีว่าเงินลงทุนในหลักทรัพย์นั้น ส่วนหนึ่งเป็นเงินลงทุนระยะสั้นที่เคลื่อนย้ายเข้า-ออกรวดเร็ว และสร้างความผันผวนให้กับระบบเศรษฐกิจอีกด้วย ดังนั้นจึงมีงานศึกษาจำนวนหนึ่งที่ให้ความสนใจในเรื่องนี้ แต่อย่างไรก็ตามผลการศึกษายังคงมีความแตกต่างหลากหลายออกไป เช่น Duasa and Kassim (2009) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเงินลงทุนในหลักทรัพย์จากต่างประเทศกับการเติบโตทางเศรษฐกิจในประเทศมาเลเซีย โดยใช้ข้อมูลจาก ค.ศ. 1991-2006 ผลการศึกษาพบว่าเงินลงทุนในหลักทรัพย์จากต่างประเทศไม่ส่งผลต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจของมาเลเซียแต่อย่างใด ในทางกลับกันการขยายตัวทางเศรษฐกิจของมาเลเซียกลับเป็นปัจจัยสำคัญที่มีผลต่อการขยายตัวของการลงทุนในหลักทรัพย์จากต่างประเทศ หรือกล่าวได้ว่าเงินลงทุนในหลักทรัพย์จากต่างประเทศไม่มีส่วนในการกำหนดกิจกรรมทางเศรษฐกิจของมาเลเซียแต่อย่างใด ในขณะที่ปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจที่ดีจะดึงดูดเม็ดเงินลงทุนในหลักทรัพย์จากต่างประเทศ สอดคล้องกับงานศึกษาของ Durham (2003) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเงินลงทุนในหลักทรัพย์จากต่างประเทศและสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ต่างชาติกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ ของประเทศต่างๆทั่วโลกจำนวน 88 ประเทศ โดยใช้ข้อมูลจาก ค.ศ. 1977-2000 พบว่าการลงทุนในหลักทรัพย์จากต่างประเทศไม่ส่งผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศส่วนใหญ่ที่นำมาศึกษา อย่างไรก็ตาม

มีเพียงบางประเทศซึ่งเป็นส่วนน้อย ที่การลงทุนในหลักทรัพย์จากต่างประเทศส่งผลดีต่อการขยายตัวทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะในประเทศที่ตลาดทุนมีการพัฒนาได้ดี

ในขณะที่งานศึกษาของ Eniekezimene (2013) ที่ศึกษาผลกระทบของการลงทุนในหลักทรัพย์จากต่างประเทศต่อการขยายตัวของตลาดทุนในประเทศไนจีเรีย โดยใช้ข้อมูลจาก ค.ศ. 1980-2010 พบว่าเงินลงทุนในหลักทรัพย์จากต่างประเทศส่งผลบวกต่อการขยายตัวของตลาดทุน ส่งเสริมให้ตลาดทุนในประเทศมีความกว้างและลึกยิ่งขึ้น การระดมทุนผ่านตลาดทุนทำได้สะดวกขึ้น ส่งผลต่อการขยายตัวของการลงทุนภาคเอกชนและการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศในที่สุด สอดคล้องกับงานศึกษาของ Ahmad et al. (2016) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการลงทุนในหลักทรัพย์จากต่างประเทศกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจในกลุ่มอาเซียน 5 ประเทศ ประกอบด้วย ประเทศมาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย โดยใช้ข้อมูลในช่วง ค.ศ. 2001-2013 ผลการศึกษาระบุว่าการลงทุนในหลักทรัพย์จากต่างประเทศส่งผลบวกกับการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศเหล่านี้ ผ่านการขยายตัวของการลงทุนภาคเอกชน ยกเว้นประเทศสิงคโปร์ที่ไม่ได้รับผลบวกจากการลงทุนในหลักทรัพย์จากต่างประเทศดังกล่าว